

GRESSFORUM

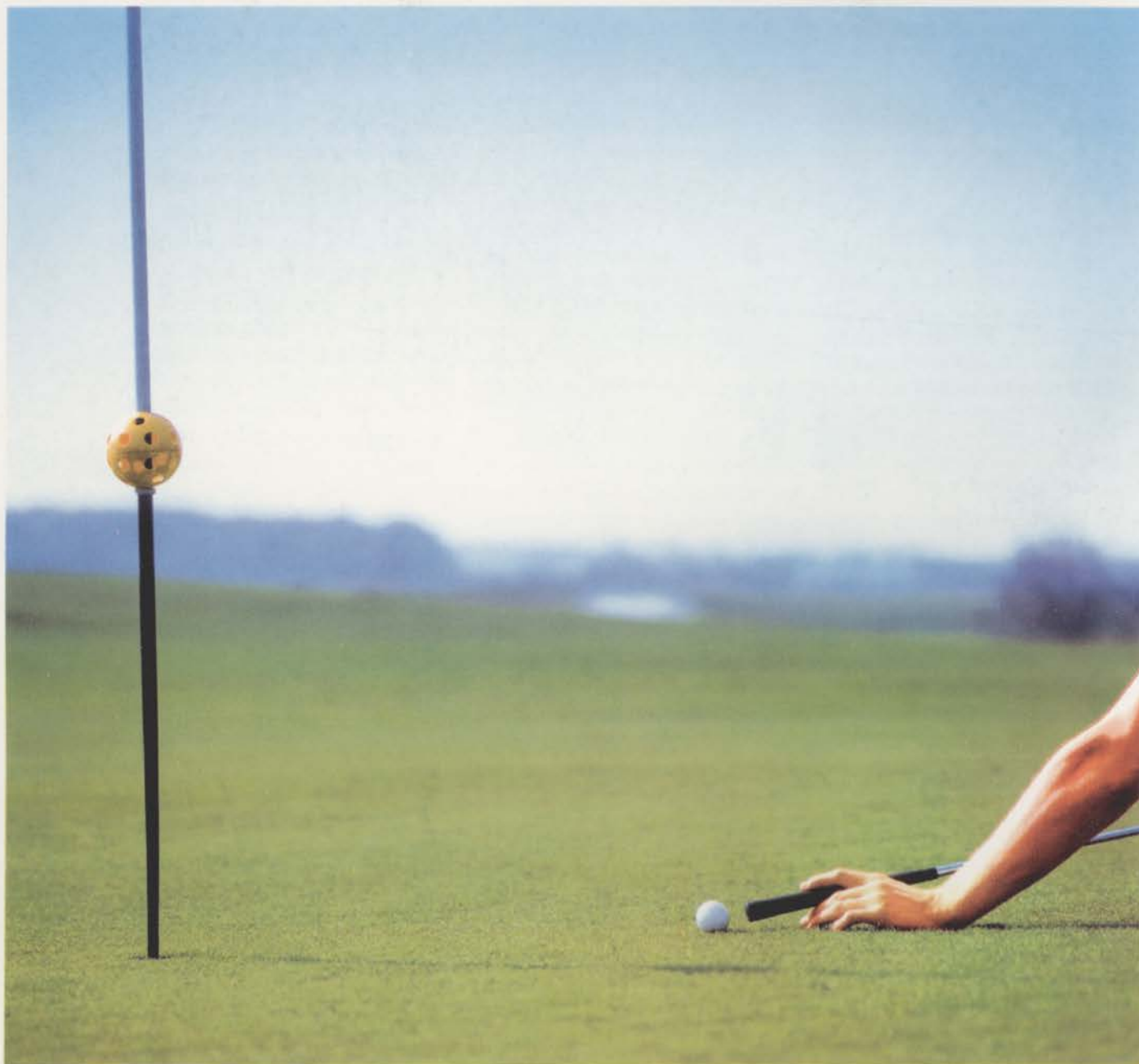
PLEIE AV GRESSDEKKETE IDRETTSANLEGG

NR. 1 2000

«Kick-off» med golf-faddere
på side 4

«Best etter» dato på green-
keepere? side 6

Gressvekst hele sesongen
side 12



BALLER RULLER BEDRE PÅ EN BARENBRUG GREEN

Over hele Europa velger greenkeepere Barenburg gress i sorter som **Bardot**, **Heriot**, **Barcrown** og **Bargreen**. De er alle i utstrakt i bruk på de fleste av Europas golfbaner, og det er ikke no rart. Gressortene får alltid skryt fordi de gir et utrolig tykt gresstepp, de er spesielt slitesterke, er enestående motstandsdyktige mot sykdom og lar seg klippe helt ned til 4mm.

Andre viktige egenskaper, som for eksempel at de holder seg friske og grønne hele året,

tåler tørke meget godt og ikke skyter strå, sikrer at Barenburg gress er enhver greenkeepers stolthet og glede. Baller ruller bedre på en Barenburg green. Greenkeepers ser derfor lykkelige golfspillere på sine baner og selv banemesteren er tilfreds.



De bytter aldri sitt Barenburg vinner-team på sin vinner-green

BARENBRUG

ScandMedia as

BØKER - MAGASINER - SAMFUNNSKONTAKT

Oslo 11/5 00

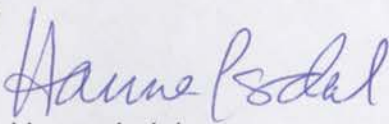
NEVNT I GRESSFORUM 1/00

Gressforum er medlemsblad for Norwegian Greenkeepers Assosiation og går i abonnement til for-
eningens medlemmer, samt fotballklubber tom 3.divisjon.

Fra og med første utgave 2000, sender vi ut arkiveksemplar til alle personer og virksomheter som
nevnes redaksjonelt.

Håper vedlagte utgave kan være til glede og nytte

Med hilsen



Hanne Isdal
fagredaktør

Faglig påfyll i sosial ramme

Du treffer dem kan hende bare den ene gangen i året, men med mange er det som å ta opp tråden fra igår. Noen nye hver gang - både spennende og nyttige bekjentskaper. Det er årsmøtesesong og flere organisasjoner enn NGA benytter årsmøtet som anledning til å avholde seminarer.

Når man ser rundt seg i salen, slås man av et interessant faktum. Hver organisasjon har sine «kunder». De 130 som var på NGAs Gresskurs i januar er noen andre enn de 100 som samlet seg om Norsk Trepleieforum i begynnelsen av mars. Vi regner ikke med å treffe særlig mange av disse senere i mars, til Norske landskapsarkitekters Forening sin fagdag, Norsk Forening for Kirkegårdskultur, som har årsmøter om høsten, er sin egen spesielle krets. Så har du anleggsgartnermestrene, som ikke overlapper med Norsk Anleggsgartnerforenings aktiviteter i Rogaland.

Pris og tid er en faktor. Det sitter mange kolleger rundt i landet som gjerne skulle vært på kurs oftere: Som gjerne skulle hatt muligheten også når et faglige innholdet berører andre tema enn de direkte relevante for ansvarsområdet i jobben deres. Ikke alle ledere er like flinke til å spre kurs nedover i rekkene eller fordele rettferdig mellom ansatte på samme nivå. Det er synd! Det blir ikke helt det samme å få en kopi av foredragsnotatene eller høre ting halveis gjenfortalt uten lysbildene på det lokale møterommet. Vi tror mye viktig kursinformasjon blir hos den som var tilstede.

Ut fra at overlappingen av deltakere er såpass beskjeden, kan det anslås at minst 500 grøntfaglige yrkesutøvere deltar på minst ett av årsmøtearrangementene. Det er en force for faget at så mange får årlig faglig påfyll. At så mange får sjansen til å danne nettverk. Det handler om å vekke fellesengasjementet som kan gjøre bransjen til en politisk kraft. Sammen er vi noe mer enn travle «navlebeskuere» på egen bane.

Selvsagt kunne bransjen spare endel hoteldøgn og flybilletter hvis alle satt i videokonferanse og fulgte fagstoffet på skjerm med høyttaler. MEN: Vi tror folk lærer mere i en forsamling. Pausene er ikke dødtid. Her dannes bekjentskaper i alle nivåer fra faste kontakter du bruker faglig - både fordi de er hyggelige og fordi de har relevant kunnskap - til folk du er på hils med så du føler deg hjemme på neste kurs. Har du ikke prøvd ennå kan det anbefales!

Hanne Isdal, redaktør

Golfutdanning sparket i gang med faddere 4

Vellykket Greenkurs
Best etter 14.01.00 6

Balansert gressvekst hele sesongen
Kunstig lys erstatter sola 12

Hva får du ut av en bladprøve 16

Fremtidsvyer?
Er TerraCottom svaret? 18

Daglig vedlikehold 20

Fritt og uavhengig fagblad utgitt av:

ScandMedia as

På vegne av Norwegian Greenkeepers Association (NGA)

Adr: Pb. 2513 Solli, 0202 OSLO

Besøksadresse: Bygdøy alle 23, inng. Frognerveien

Tlf. redaksjon: (+47) 22 92 58 00

Tlf. annonser: (+47) 22 92 58 05

Faks: (+47) 22 92 58 01

e-post: firmapost@scandmedia.no

URL: www.nga.no (FRA APRIL: www.scandmedia.no/gressforum)

ISDN/Easy Transfer: 22 55 03 92

Forlagsjef: Ragnar Aamodt

Ansv. redaktør: Tor Smaalund

Fagredaktør/journalist: Hanne Isdal

Desk: Per Frederiksen

Deskassistent: Lene Olsen

Salgskonsulent: Alexander deBrucq

Grafisk design/layout: ScandMedia AS

Trykk: Mammen Offset AS, Odense

Opplag: 1200 (ikke FMK-kontrollert)

ABONNEMENT: Kr.: 295.- (Norge)

Utenlandstillegg: Kr.: 55.-

ANNONSEPRISER

1/1 side 4farger: Kr.: 10 586.-

1/2 side 4farger: Kr.: 6 880.-

1/4 side 4farger: Kr.: 4 990.-

ScandMedia AS utgir også fagbladene Utemiljø, Kirkegården,

På jobb, Elektro - Energi - Ledelse, Motgift.

Golfutdanning sparke

9. mars var det kick-off for greenkeeperfaget på Gjennestad. Ved siden av evaluering av prøvekursene på nyåret, brukte lærerne dagen til å knytte nærmere kontakt til sine golfkyndige «faddere».

TEKST: HANNE ISDAL

FOTO: BERGLJOT GUNDERSEN

- Klok av andres erfaringer, forsøker vi å forebygge kritikk om at undervisningspersonellet «kan teorien, men ikke har peiling

på golf»: En fallgrube blant annet kolleger i vårt naboland har advart mot, forteller Bergljot Gundersen, medlem av prosjektgruppen for greenkeeperutdanningen.

Derfor faddere. Det er valgt en fadder for hvert hovedområde under de 20 modulene i greenkeeperutdanningen. Disse er faste diskusjonspartnere for hver sin kursansvarlig lærer. Det er funnet faddere som har spesiell kunnskap og interesse for det emnet respektive lærer dekker, og som arbeider i rimelig nærhet til skolen. De åtte fadderne er Kim von Essen, Stig Olof Englund, Terje Haugen, Stian Selle, Jeanette Dimme, Bjørnar J. Langklepp og Scilla Treschow.

- Alle er solide veldrevne greenkeepere

med stor interesse for eget område, roser Bergljot.

- Vi som har utarbeidet planen for utdanningen har gitt mer enn nok innspill. Nå trekker vi inn flere for å få bredde, konstruktiv kritikk og for å avlaste nøkkelpersonene fra planfasen.

TEAMBYGGING

Våren 2000 skal lærerne på Gjennestad bruke til å «bli kjent med golfen». Ikke bare gjennom saklig fagprat med fadderens sin, men også med befaringer og spill. Den første samlingen ble rundet av med Gjennestad Tour - en noe annerledes, sosial og Quisspreget golfgrunde for alle med 5-jern, 7-jern og putter, litt fantasi og et klart tenkende hode, forteller Gundersen.

- Vi bruker bevisst det sosiale fellesskapet rundt spillet som middel til tettere teambygging.

Innendørs var tanken å arbeide i grupper, noe som ble endret fordi diskusjonen gikk lett og livlig i plenum. Det lover godt for en videre utvikling av studiet, mener Gundersen. Greenkeeperne og de daglige lederne har fått veldig viktige roller i utformingen gjennom fadderordningen. Best mulig undervisning er lettere å oppnå hvis lærerne tyr til fadderens sin like lett som de ellers ville oppsøkt en kollega. Målet for våren 2000 er konkret og jordnært:

- Fadder og lærer skal bli såpass godt kjent at de faktisk ringer til hverandre ved behov, formulerer Gundersen.

MANGE LEDD I FORBEREDELSEN

Ved siden av teambyggingen, samles golffolk og lærere for å diskutere, kritisere og justere. Det er lagt en fremdriftsplan. Både kursinnhold og kursrekkefølge er på plass. Gruppene har debattert fadderordningen og andre midler til å lykkes. Skolens intensjon er å stille forberedt på alle ytre suksessfaktorer som kan påvirke responsen.

Rektor Agnar Kvalbein opplyste til Gressforum (nr. 4/99) at målet er 30 deltakere. På prøvekursene i januar/februar ble det sju. NGA-sekretær Terje Haugen var en av dem.

- Kursene var over all forventning, og

Forberedelser etter tidsplan 2000

Timefordeling des. 99 - juni
Bestemme enkeltkursansvarlig des. 99 - feb.
Nivåjustering tilpasset internasjonalt nivå feb. - april
Bestemme kursvert april - aug.

LÆREMIDLER

Tilgjengeliggjøre egnet læremateriell des. 99 - juni
Bestille og vurdere litteratur des. 99 - juni
Læremidler feb. - mars

KOMPETANSEHEVING

Motivering, kompetanseheving lærere des. 99 - okt.
Grønt Kort-kurs feb. - april
Befaring vårstatus på baner, drivingrange april - mai
Preparering før turnering, dagstur Larvik/Borre 31. mai
Tematur til bane, med turnering juni
Tematur til baner, med turnering september

BEDØMMING

Oppgaver og evaluering jan. - april
Dokumentasjonsmal sommerpraksis mars - april
Kursdokumentasjon, vitnemål april - aug.

PR OG SAMARBEID

Avtaleform & avtaler bidragsytere jan. - mars
Informasjon internt Gjennestad april, aug.
Informasjon eksternt jan. - mai + aug. - sept.

INNLEVELSE I GOLFSporten

Delta i turneringer (frivillig) juni - aug.
Delta Scand.Master eller PGA-turnering juli - aug.

SOSIALT FOR ELEVENE

Sosialt miljø, integrering, aktivitet feb. - okt.
Kick-off kursets sosiale del september

t igang med faddere



Prosjektgruppen for greenkeeperutdanningen setter seg i rett stemning. Fra venstre: Bjørnar J. Langklepp, styremedlem NGA, Hallgeir Bø, lærer og inspektør, Agnar Kvalbein, rektor, Tore Bjørnstad, lærer og Bergljot Gundersen, konsulent.

det ser ut som om vi har truffet spikeren på hodet, mener Haugen.

LÆREMIDLER

Prøvekursene behandlet jordkultur og plantefysiologi. Greenkeepernes kompendier ble utviklet innenfor prosjektgruppen. Det ble sakset sammen fra lærernes personlige presentasjonsmateriell, nyere artikler og lærebokstoff, særlig innen golf.

– De to kompendiene som er skrevet skal bearbeides videre til endelig form. Målet er å være ferdig innen påske, sier Gundersen.

Læremidler til alle kurs er et stort løft. Selv om utdanningen er godkjent av Kirke- Undervisnings- og Forskningsdepartementet, er det ikke bevilget offentlige midler til lærebøker. NGA og NGF har heller ikke ønske eller planer om å utgi bøker foreløpig.

– Å bygge opp lærebøker representerer en betydelig kostnad. Vi skal sørge for å samle fagstoff av interesse i kompendier. Heftene blir inkludert i kurset og øker muligheten for selvstudier, sier Gundersen.

HØYE AMBISJONER

Greenkeeperutdanningen på Gjennestad sikter høyt. Målet er at gjennomførte studier i Norge skal føre et stykke lenger enn britiske trinn 2 (SVQ2). Ikke frodi det britiske studiet er et mål i seg selv men av mangel på internasjonale normer for en greenkeepers kompetanse, har prosjektgruppen, ette grundig vurdering, valgt å forholde seg til det britiske systemet for sammenlikning av komeptansenivå, opplyser Gundersen. I tillegg var det svenske golfforbundet med i første del av prosjektet gjennom sin representant i referansegruppen. Målet er å gi de som ønsker videreutdanning ballast til kurser i Storbritannia, el-

ler andre land, med spesialisering og/eller fordyping i administrative fag. Utdanningen bør gjøre Norge istand til å eksportere greenkeeperkompetanse slik vi idag importerer den, mener Gundersen.

Kollegiet på Gjennestad har erfaring i å bygge opp nye fag, for eksempel hagegartnerlinjen, som er et av tre fordypningsvalg på VKII (3.år) produksjonsgartner.

– Med all beskjedenhet på skolens vegne: Dette blir bra! Lærerne er solide og har så langt gjort en kjempejobb. Jeg er imponert over den innsatsen og det engasjementet de legger ned ved siden av vanlig undervisning. Vi skal få til en greenkeeperutdanning absolutt på høyden med tilsvarende utdanning internasjonalt, dog med aksept for noen uunngeelige barnesykdommer, avslutter Gundersen.

Vellykket Gresskurs 2000:

Greenkeeper; best

BERGEN: Aldri har så mange deltatt på NGAs årlige gresskurs som i år. Kurset fant sted i Bergen i begynnelsen av januar, og så vidt Gressforums utsendte forsto, var det hele en svært vellykket affære. Gode forelesere, fornøyde deltagere og strålende sol er noen stikkord. Over hundre deltagere går nå dessuten under benevnelsen: «Greenkeeper; best etter 14. januar 2000.»

TEKST OG FOTO:
TOR BJARNE CHRISTENSEN

— Utviklingen går så fort, at hvis vi ikke passer på å videreutdanne oss, vil vi simpelthen gå ut på dato som fagpersonell; «Greenkeeper; best før 10.01.00», sier leder Stål Bø i Norwegian Greenkeepers Association (NGA). Nevnte dato henspiller på kursets start, 10. januar, og etter fem dager på Radisson SAS Hotel i Bergen skulle deltagerens holdbarhet være forlenget betydelig.

— Det vi lærte for to år siden er ikke uten videre sant i dag. Derfor legger vi vekt på disse kursene og henter inn topp forelesere som evner å følge utviklingen



GUTTA PÅ KURS: Styret i Norwegian Greenkeepers Association likte seg godt i solen foran Statsraad Lehmkuhl. Foran fra venstre: Fridtjof Myhre, avtroppende styremedlem, Stål Bø, leder, Bjørnar Langklepp, styremedlem, Oddbjørn Tiedemann, styremedlem. Bak fra venstre: John Riiber, avtroppende styremedlem, Steinar Selle, nytt styremedlem, Atle Revheim Hansen, styremedlem, Terje Haugen, sekretær, Stig-Olof Englund, varamedlem, Kjell Sandanger, styremedlem.

gjennom internasjonale forbindelser. Jeg har vært med siden 1990 og bare i løpet av de ti årene har mye endret seg. Det å jobbe med gress handler om å finne balansen. Ofte skal det lite til før det tipper i gal retning, og banen får dårligere gressmatte, sier han.

Dårlig gressmatte er det også en annen gruppe som sliter med, men merkelig nok

var et par av dem til stede under årets kurs, til tross for at mange var invitert. Det dreier seg om banearbeiderne på landets store fotballstadioner. —Vi vil gjerne ha med fotballklubbene, sier Bø. —Men jeg tror ikke invitasjonene er kommet til rette vedkommende, for bare to av dem stilte opp, sier Bø. Han forteller at kursdeltagerne var på befaring på Brann Stadion for å se på gresset. —Men når vi kommer frem, blir bane-gutta overrasket og nesten litt forbanna. «Dette kunne vi lært mye av», sier de når de får høre om opplegget. Det er synd at invitasjonene ikke blir tatt alvorlig, slik at mange mennesker forhindres i å benytte seg av et tilbud som er helt enestående her i landet, vektlegger Bø.

Bergen har imidlertid andre kvaliteter som tiltrekker slitne kursdeltagere når stu-



PÅ FORELESNING: Kursdeltagerne var svært fornøyd med det faglige utbyttet. Av over tre hundre evalueringsskjemaer, var bare en håndfull på negativ side av skalaen.

etter 14.01.00

dietiden er over. Men; en greenkeeper glemmer ikke hvorfor han er kommet, selv ikke når han er på byen for å samle krefter til neste dags økt. —Dette er en skikkelig studietur, understreker Bø. —Kulturen er slik at folk møter klokken 08.00 selv om de har vært ute kvelden før. Og ute sitter de jammen og diskuterer gress der også. Dette er nok et tegn på behov for kollegialt fellesskap og at vi ikke er flinke nok til å holde kontakten ellers i året. Vi burde besøke bo-banene oftere, sier Bø.

TOPPKARAKTER TIL FORELESERE OG ARRANGØRER

Det var i alt 130 personer som deltok på Gresskurs 2000, flere enn noen gang tidligere i løpet av de tolv årene NGA har ar-

rangert kurset. Hele atten temaer ble behandlet på fire-fem parallelle kurs over fem dager. Det ble tilbudt grunnkurs for nye medlemmer og kurs innen mer avgrensede emner for viderekomne. —Temaene spenner svært vidt i år, fra grunnleggende golfterminologi til konfliktbehandling og psykologi, opplyser Bø. Han viser stolt frem noen evalueringsskjemaer, hvor deltagerne har gitt forelesere og arrangører særlig godt skussmål. —Vi har fått inn cirka tre hundre skjemaer, og dem som befinner seg på den negative siden av skalaen kan telles på én hånd. Men selv blant dem ble det ikke gitt noen bunnkarakter. De fleste ligger på karakteren 4 eller 5, og det er svært oppmuntrende med tanke på at 5 er beste karakter, forteller Bø.

«DU SKAL IKKE TRO DU KAN SELGE OSS NOE DRITT»

Gressforum fikk også intervju kursets eneste kvinnelige deltager, Grethe B. Sylling fra Ticon Perlite, et firma som produserer et vulkansk materiale til bruk på golfbaner. I tillegg til å være svært fornøyd med det faglige utbyttet, synes hun det er strålende å være på kurs med menn. —De er så ærlige. Vi kvinner har nok litt å lære av det. De kan for eksempel si: «Du skal ikke komme her og tro at du er noe — og at du kan selge oss noe dritt». Og det synes jeg er reallt. En annen sak er det at det slett ikke er noe dritt firmaet mitt selger. For øvrig er jeg først og fremst her for å lære. Jeg er dyrkningskonsulent, ikke selger, vektlegger Sylling.

*Til potensielle utstillere:
Har du valgt riktig messe til høsten?*

Park-, Anlegg- og Golfmessen 2000



Utstiller konsept

Park-, Anlegg og Golfmessen 2000 vil bli lagt opp på utstillernes premisser. Gunstige tidspunkt i oktober -utenfor sesong - «budsjett tid» og kjøpsplanlegging.

Produkter - bl.a.

- Miljøutstyr
- Gressklippere/ridere
- Golfbanemaskiner
- Traktor/ minitraktorer
- Redskapsbærere
- Hjullastere
- Kirkegårdsmaskiner og utstyr
- Gravemaskiner
- Jordfresere

Besøksgrupper

- Anleggsgartnermestere og anleggsgartnere
- Maskin og byggentreprenører
- Driftsansvarlige for park- og idrettsanlegg, kirkegårder, golfbaner borettslag off.anlegg og institusjoner m.v.
- Andre «grønne miljøer».

Parallell Messe - Bygg og Eiendom 2000

Parallellt med Park-, Anlegg og Golfmessen 2000 arrangeres i Sjølystsenteret fagmessen Bygg og Eiendom 2000. Denne messen tar for seg drift, vedlikehold, forvaltning, utvikling og service av bygningsmasse i et profesjonelt marked. Denne parallellkjøringen av de to messene ventes å gi betydelige synergieffekter.

Teknisk arrangør:

PARK- OG
HAGEMASKIN-
LEVERANDØRENE
FORENING



Stasjonsveien 59 - 1940 Bjørkelangen
Tlf: 63 85 55 60 - Fax: 63 85 64 90 - Mobil: 90 77 17 14
Bankkonto: 1271.09.24803



Referat fra Årsmøte i NGA 1999

Torsdag 13. Januar 2000,
Radisson SAS Royal Hotel Bergen

Tilstede: 55 medlemmer og hele styret.

Konstituering.

NGAs leder Stål Bø åpnet årsmøtet. Innkalling og fremmøtte medlemmer godkjent. Sakslisten vedtatt. Tor Eia, møteleder. Terje Haugen, sekretær. Steinar Selle og Jens Sundby underskriver protokollen.

Styrets årsberetning

Eia leste styrets beretning. Følgende rettelser og kommentarer: Årsmøte 1998 ble avholdt på en torsdag. Det ble holdt en lokal erfatreff på Skei. Møte i FEGGA var ikke årsmøte, men et møte om utdanning og miljø. Jens Sundby vant klasse 2 i NGA mesterskapet. Kai Skjelstad vant klasse 1 i NGA mesterskapet. Beretningen godkjent.

Regnskap

Stål presenterte regnskapet. Årsmøtet hadde følgende kommentar: Ved større avvik fra budsjettet bør det lages en note. Eia leste revisors rapport. Regnskapet vedtatt.

Inkomne forslag.

Ingen forslag fremmet. Styrets forslag om kr. 690,- i kontingent i 2000 vedtatt. Det ble vedtatt å si opp abonnementet

på det svenske Greenbladet

Virksomhetsplan

Virksomhetsplanen for 2000 vedtatt. Stål informerte om Gresskurs 2001, med Portugal som mulig sted. Årsmøtet ba styret om å fortsette planleggingen. Budsjettet vedtatt, uten kommentar.

Valg av styre

Leder: stål Bø, gjenvalg for et år
Nytt styremedlem: Steinar Selle, for to år
Nytt styremedlem: Oddbjørn Tidemann, (opptrykk fra varamann), for et år.
Ny varamann: Kjell Sandanger, for to år.
Ny varamann: Stig Olof Englund, for to år.
Bjørnar Johansen Langklep og Atle R. Hansen var ikke på valg.
John Riiber, Fridtjof Myrene og Terje Haugen gikk ut av styret.

Valg av valgkomité

Per Gunnar Dagslet, Leder
John Riiber, ny for to år.
Ingebrigt Sletteng, ny for tre år.

Valg av revisor:

Valgt revisor: Albert Rosseland,
Hans Ording.

Steinar Selle og Jens Sundby (sign.)

Terje Haugen
sekretær
NGA



Til ettertanke

Jeg er med i styret i NGA - den norske greenkeeper organisasjonen. En av oppgavene nå er å reklamere for oss selv og å få brukerne av banene til å forstå at baneavdelingen er til for deres beste. De fleste banene i Norge har høyt kvalifisert personell, som yter både det som forventes og litt til. Vi samarbeider med hverandre og med de fremste personer i forskingsmiljøet i Norge og resten av verden. Hele tiden med det for øyet at vi skal kunne presentere den optimale banen for dem som betaler lønna vår.

Alle på banene er ikke like flinke til å reklamere for seg selv, alle brukere er ikke like villige til å forstå at greenkeepere gjør så godt de kan, med de midler de har til rådighet og det været Vårherre tilgodeser oss med. Jeg gjengir et dikt av Edgar A. Guest fra Januarutgaven 1923 av USC Green Section Bulletin. Dette til ettertanke for oss alle.

Kjell Sandanger
Sola GK

Styret i NGA 2000

Stål Bø - Bærum GK
Burdveien 6, 1350
Lommedalen
tlf: 67 55 12 55,
fax: 67 80 05 68,
mob: 905 54 858,
priv: 67 56 00 38
staaboe@online.no

Stig Olof Englund -
Skjeberg GK
Postboks 3014 Kurland
1701 Sarpsborg
mob: 913 26 879,
fax: 69 16 64 40,
priv: 0046 56 51 07 27

Atle R. Hansen -
Stavanger GK
Torvmyra 34, 4300 Sandnes
tlf: 51 55 85 50,
fax: 51 55 73 11,
mob: 928 64 630,
priv: 51 63 15 20
atlerhansen@hotmail.com

Bjørnar J. Langklep -
Borre GK
Semb Hovedgård, 3186
Horten
tlf: 33 07 15 15 /
33 07 38 83,
fax: 33 07 15 16,
mob: 909 85 602,
priv: 33 07 43 78 m.

Sandanger, Kjell - Sola GK
Skadbergbakken 63 4050
Sola
tlf: 51 65 44 00,
fax: 51 65 75 68,
mob: 907 71 375,
priv: 51 65 17 43
sola-golfklubb@rl.telia.no



The Green Keeper

He's on job at break of day and when the stars come out,
There's always trouble on the course for him to fret about,
He starts the gang to work at dawn and follows them around
Then listens to committeemen whose wisdom is profound,
They talk of "bents" and "fescues" in a way that makes him squirm
For they acquire much knowledge in one brief official term.
His task is one that calls for tact, for lacking that it means
Next year there'll be another man brought on to keep the greens.

The members seldom know his name, or have a smile for him,
They only wonder why it is the course is not in trim.
They only rave and rage and rant while hunting for a ball
And wonder why greensman hasn't cut the rough this fall,
And when they find a cuppy lie or footprints in a trap
"The course is in a rotten shape!" declares each gloomy chap.
And yet my hat is off to him, now winter intervenes,
I want to pay my tribute to the man who keeps the greens.

He's on the job from dawn to dusk, a million pests to fight,
'Tis his to see that every green is watered well at night.
The weeds attack his finest work, the drought destroys his grass,
The rain beats down the tender shoots, but still the players pass
And still they play the game they love, a happy golfing clan
Who never stop to count the odds against a single man.
And so I wave my hand to him, who toils in sturdy jeans,
The best old friend all golfers have - the man who keeps the greens.



Referat fra Seminar og arbeidsmøte for styret i NGA

11. og 12. mars på Åsgårdstrand Hotell, Åsgårdstrand.

Tilstede: Stål Bø, Bjørnar J. Langklep, Atle R. Hansen, Oddbjørn Tidemann, Steinar Selle, Kjell Sandanger, Terje Haugen. Foreleser: Åge Styve.

Åge Styve foreleste om beslutningsverktøy og bruken av disse. Vi fikk en grundig gjennomgang av de forskjellige verktøy som Åge mente vi trengte i NGA.

Det var stor enighet at det var på tide, da NGA har begynt å vokse oss over hodet. Etter en intens og lærerik lørdag reiste Åge, og vi begynte og arbeide med det vi hadde lært. Langt ut på søndag måtte vi gi oss, for at Atle og Kjell skulle nå flyet til Stavanger.

Åge hjelper oss med å lage et strategidokument så fort vi har spesifisert visjon og mål.

Terje Haugen

Andre viktige telefoner: NGA:

Gressforum:

Selle, Steinar -
Grenland GK
Luksefjellveien 860 3721
Skien
tlf: 35 59 07 03,
fax 35 59 06 10,
mob: 91 78 15 08,
priv: 35 59 04 99
steinar.grenland.gk@c2i.net

Tidemann, Oddbjørn -
Vestfold GK
Sjuestokkhagan 3136
Melsomvik
mob: 924 07 046,
priv: 33 36 56 97
sjustokkhagan@c2i.net

Tor Senstad, Kasserer
Ulvilrud Gård 2355
Gaupen
tlf: 62 35 43 36,
fax: 62 35 41 06,
mob: 901 05 717
tor.senstad@ha-nett.no

Haugen, Terje, Sekretær
Postboks 219 Lilleaker
0216 OSLO
tlf: 22 73 66 21, fax 22 73
66 37, mob: 971 73 482
nga@golf.no

Tor Smaaland og
Hanne Isdal
ScandMedia as, Postboks
2513, Solli 0202 OSLO
Tor: 22 92 58 02,
Hanne: 22 92 58 04,
fax: 22 92 58 01
tor@scandmedia.no
hanne@scandmedia.no

Skygg bilene

Å parkere i skyggen gjør ikke bare kupeen mer behagelig på hjemturen. Et ferskt forsøk fra California viser at lavere temperatur i karosseri og bensintank minker fordampning av nitrogenoksider og skadelige hydrokarboner. Bilen forurensrer ikke bare under kjøring, men også mens motoren kjøler og straks du vrir om tenningen.

Fotball engasjerer flere

I dag har Klanen flere medlemmer enn Oslo Arbeiderparti. Etter at Jens begynte å formulere seg som Thorbjørn samtidig med at han mistet den ofrpliktende opposisjonsstatusen kan dette bare gå en vei videre. Heia Vålenga!

Billigst med landbruksmaskiner

Center for Skov & Landskab fant i 1993 sammenheng mellom lastkapasitet og omkostningene ved toppdressing av fotballbaner. Derfor ble fem gjødselspredere fra

landbruket testet i 1999. Disse var 40-70 prosent rimeligere i bruk. Med lavprofildekk og riktig lufttrykk klarte samtlige marktrykk under 100 kiloPascal for lass inntil 5 tonn. For å oppnå jevn fordeling av massen må det velges utstyr med tallerkenspredeaggregat og mulighet til å justere strømmen frem til aggregatet.

Slutt på vill-golf

Ville golfere i Bærum har hatt for vane å bare ta seg til rette på nærmeste gress-slette uten hensyn til faren for andre. Nå opprettes en klubbfri drivingrange på Kjønejordet ved Løken gård, opplyser Geir Ove Berg seksjonssjef for idrett- park- og kirkegårdsdrift i Bærum.

Gress på gruveslagg

Svenske Utetjänst AB har lykket med gressetablering der tyske og italienske eksperter sto resultatløse. Bedriften skal i årene 1999-2006 sprøyteså mellom 100 og 150 dekar årlig i det polske gruvedområdet Katowice. Hemmeligheten er å blande frø

og gjødsel med en emulsjon basert på mais- potet- og hvetestivelse. Stivelsen blir en fukttrekkende seig masse som hindrer frøene i å blåse bort.

Oppdatert om vannløp

Ingen av kursplanene vi har sett fra norske arrangører for år 2000 tar opp temaet pleie av vannløp i landskapet. Derfor er det kanskje en ide å spørre nærmere hos Dansk Senter for Jordbrugsutdannelse 00 45 87 47 57 00. De tilbyr Grunnkurs og videregående ukeskurs ved flere anledninger i perioden juni til september.

Preferanser?

... (det blir) påstått at det er skrikende mangel på golfbaner. Jeg vet ikke hva idretten sier, men vi hører stadig om mangelen på fotballbaner. En 18 hulls golfbane tilsvarer i areal 50-60 fotballbaner. Vi i OOF vil nok prioritere annerledes enn Golfforbundet... skriver Asbjørn Olsen, generalsekretær i Oslo og Omegn Friluftsråd i et leserinnlegg mot golfbane i Sørkedalen.

Vi har gleden av å meddele nye og tidligere kunder av **PGM Sport as** at vi har endret navn til:

Golfman as

Vi leverer:

Driving range utstyr fra:

Range King

Bane utstyr fra:

STANDARD GOLF COMPANY



Nett og spiringsduk fra:



Flere forskjellige typer utslagsrammer og matter bl.a SofTee, skilt, sponsorflagg og driving range baller med og uten logo.



Golfman as

Aspestien 4 - Postboks 105 Lambertseter - 1101 Oslo
Telefon 23 06 08 80 - Telefaks 23 06 08 85 - E-post: firmapost@golfman.no

Behandling og vedlikehold av golfbaner satt i system

Ingen ting ser bedre ut enn en golfbane som er riktig GRØNN. På et voksende antall golfbaner verden over er fargevalget når det gjelder maskinparken JOHN DEERE grønn.

JOHN DEERES golf- og gressbehandlingssortiment er omfattende og sterkt voksende. JOHN DEERE har som mål å bli verdens ledende leverandør av golf- og gressbehandlingssystemer, og selskapet investerer aktivt innen forskning og utvikling. Fellesnevner for JOHN DEERES produkter er meget høy driftssikkerhet og brukernytte.

Reinhardt Maskin har siden 1988 vært JOHN DEERES partner i det norske markedet for gressbehandlingssystemer. I tråd med JOHN DEERES fokus på høy driftssikkerhet og servicegrad, har Reinhardt Maskin eget verksted, et moderne og effektivt reservedelssystem og høyt kvalifisert personell – hvor alt og alle har som målsetting å yte topp service i et krevende golfmarked. Vi skal ikke bare selge produkter, men derimot systemer som gjør kunden i stand til å holde banen trimmet, grønn og tilgjengelig til en hver tid.

JD 2653A Supert resultat med ESP klippeaggregatet



JD 3235A Topp klippekvalitet og enkel service



JD 2500 Ny greenklipper med perfekt klippekvalitet og førerkomfort



JD 1200A Bunkerraken med stor fremkommelighet



JD 220A Singelklipper med styrke og presisjon



RZI 700 vanninnjektor



JD Turf Gator Robust med lavt støynivå.



Ta kontakt -
det kan grønne seg!

**DRIFTSSIKKERHET
ER VÅR STYRKE**



REINHARDT

Hvamveien 2, 2013 Skjetten
Tlf. 63 84 62 30 - Faks 63 84 62 31
E-post: grasmo@reinhardt.no

Kunstig lys med fotosyntetiske bølgelengder erstatter sola på Vestlandet

Balansert gressvekst hele spille-sesongen

Planteforsk Særheim har nettopp fullført en forsøksserie på raigras under kunstig sollys. Resultatene er utilgjengelige, fordi den private oppdragsgiveren skal sikre seg patent på sitt flyttbare lyselement. Gressforum har likevel fått en redegjørelse i grove trekk.

Tekst: Hanne Isdal

Forsøket ble finansiert av Fotballforbundet og Statens Veiledningskontor for Oppfinnere på vegne av det nylig etablerte firmaet Mobilt Drivhus. Hypotesen er at gress tilført kunstig dagslys kan overleve bedre gjennom perioder med naturlig mildvær eller på baner

Kvalitetsand til golfbaner



Det er kostbart å bygge og vedlikeholde en golfbane. Hvorfor skal man da bruke ekstra penger på sand?

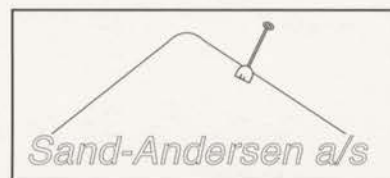
Det finnes helt sikkert billigere sand enn vår - på kort sikt.... Men det er materialet golfbanen er oppbygget og vedlikeholdt med, som ofte avgjør hvordan banen vil se ut. Ved å bruke kvalitet fra begynnelsen av, kan det spare inn fremtidige utbedringer; både økonomisk og fysisk.

Vi er eneleverandør på spesialsand fra Baskarpsand i Sverige. Dette er sand som er spesielt utviklet for golfbaner og som blir brukt av de fleste baner i Sverige.

Blant vareutvalget nevnes:

- ✓ toppdress-sand med/uten torv, matjord eller hønsegjødsel
- ✓ bunkersand
- ✓ greenoppbyggings-sand
- ✓ drengrus

All sand og tilsetninger kan skreddersys etter de forskjellige banenes behov. Ta gjerne kontakt med oss dersom De ønsker ytterligere opplysninger, pris eller vareprøver.



**Holterveien 3 Postboks 188
1441 Drøbak**

**Tlf: 64930014 Fax:
64930863**

**E-mail
sand.andersen@online.no**

med varmeanlegg.

Raigras kommer tidlig, vokser raskt og mangler lysbetinget vekst avslutning, opplyser Odd Andersen på Særheim. Er temperaturen høy nok, setter strekningsveksten i gang. Problemet er at fotosyntesen under korte dager ikke klarer å holde følge med plantens energiforbruk til ånding og vekst. Dermed innebærer strekningsveksten utarming av gresset.

Karbohydratreservene tømmes og gres-

set står dårligere rustet mot ulike typer stress; i banesammenheng vil det si slitasje, konkurranse og skadegjørere.

– I forsøk med beitegras har vi gjort liknende observasjoner av hvordan plantene svekkes, forteller Andersen.

– Graset får en forsinket vekststart om våren. Overvintret raigras kommer senere enn resådde felter, men i beitemark tar de overvintrede eksemplarene igjen det nyetablerte og er like frodig senere i sesongen.

På en fotballbane vil ikke slikt "forsinket" overvintret gras få like stor sjanse til å ta seg inn igjen. Man mister også funksjonaliteten i tidlig del av spillsesongen. Hensikten med lysforsøkene var å påvise at drivhuset bidrar til vellykket overvintring og flerårighet i raigras på Vestlandske baner, sier Andersen. Han lar det skinne gjennom at det lykkes, men hvor godt er hemmelig til 10. mai, når resultatene legges frem på samling for Fotballforbundets Grasbaneprosjekt.

Kabler = klimasoneflytting

Å varme opp fotballbaner kan sammenliknes med å importere vekster tilpasset lengre kritisk daglengde (det vil si mer nordlige planter) enn den "lokale varmeose" kan tilby. Ifølge tidligere NLH-professor Atle Håbjørg innebærer dette at normal balansert vekst avsluttes før sesongen er over - på banene før varmen slås av. Produksjonen av karbohydrater opphører mens åndingen fortsetter. Plantene blir tappet for opplagsnæring. De arbeider seg gjennom kvilen før vinteren setter inn. I varmeperioder seinhøstes eller om vinteren, vokser de som om det var en ny vår. Ved plutselig værsifte (les se-

songslutt og AV-bryter), kan det oppstå alvorlige skader i vekstpunktene. Nordnorske grasarter dyrket i Danmark døde i løpet av få år i forsøk på 1990-tallet.

Tilpasning

Både nasjonale og internasjonale adaptasjonsstudier viser at vegetasjon gjennom generasjoner tilpasser seg forholdene på voksestedet; daglengde, lyskvalitet, dag/natt-temperatur, forurensing, jordbunnsforhold med videre. Registreringer har vist at denne tilpasningen er så sterk at vegetasjonen på et gitt sted avslutter strekningsvekst praktisk talt på samme dag hvert år uavhengig av om de dyrkes i veksthus eller på friland. Dette betyr at en forlengelse av sesongen om høsten, ikke vil

kunne utnyttes av den stedlige vegetasjonen. Tvertimot vil den skape problemer fordi «timingene» blir feil og plantene blir ute av stand til å utvikle samme djupe kvile.

Ifølge Håbjørg bør man tenke utradisjonelt ved valg av nye sorter. Isteden for å legge vekt på klassisk hardførhet, bør man utvikle klimafleksible sorter som kan utnytte lenger vekstsesong. Sortene bør ha stabil hvile og kreve høy starttemperatur for vekst, 5 grader Celcius eller mer. Graset på den aktuelle banen bør stamme fra et geografisk område med klima/daglengde tilsvarende det som gis på banen - ikke det som parkplanene i området lever i.

TORO automatisk vanningsssystem for park-, golf- og idrettsanlegg

**Vi planlegger,
leverer og utfører
alle vanningsanlegg.
Instruerer og
vedlikeholder.**

**Mer enn 25 år i
Norge**



VVS COMFORT A.S

Postboks 154,
1804 Spydeberg
Tlf: 69 83 85 85
Fax: 69 83 82 75

TORO

Kan du la dette være?

Golf og fotball er antagelig de to deler av underholdningsindustrien som vokser aller raskest. Konsekvensen er ikke minst at både aktører og publikum forventer det maksimale av den mest sentrale delen av dette - nemlig arenaen underholdningen utfoldes på.

På grunn av våre særegne klimatiske forhold, har trolig nordiske greenkeepere og banemestre tilegnet seg verdens fremste kompetanse på drift av disse områdene.

Gressforum er den eneste formidlingskanal der disse fagutøverne møtes.

Derfor bør du som de fleste profesjonelle leverandører til fagmiljøet, velge Gressforum som din annonsekanal.

Kontakt annonsesjef Alexander deBrucq på tlf: 22 92 58 05

Dette kan du ikke la være!

Suksess for ARENA[®] til grøntanlegg

Tettere og grønnere gress

Etter fremgangsrike gjødslingsforsøk og stor suksess på det svenske markedet i 1996 og 1997, er Arena[®] lansert i Norge. Arena[®]-sortimentet består av gjødsel for de fleste formål til grøntanlegg.

Sesongtilpasset gjødsling

Arena[®] finnes i ulike varianter. Ved å kombinere disse med hverandre kan man ta hensyn til anleggets varierende næringsbehov gjennom hele sesongen.

Finkornet gjødsel

Miniprillene, ca. 2 mm i diameter, minsker risikoen for punktvis nitrogenoverskudd og at gjødselen følger med i gressklipperen.

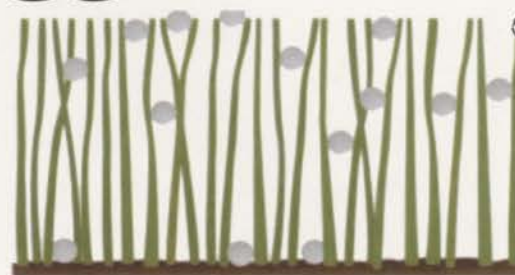
Vil du vite mer?

Kontakt din leverandør av mineralgjødsel eller ring Hydro Agri;
Pernille Rød Larsen, 22 43 20 28 eller
Ole Stampe, 22 43 35 79



Finkornet mineralgjødsel

En betydelig større andel av de fine kornene triller helt ned i bunnen av gressmatten, der de kan løses og taes opp av rotsystemet. De fine kornene reduserer dessuten risikoen for punktvis overskudd av næring, noe som også er bra ut i fra et miljøsynspunkt



Grovkornet mineralgjødsel

Mange gjødselkorn blir hengende øverst i det tette gresset og en god del næring rekker ikke ned til jorden før neste klipping. Man kaster altså bort næring i gressavklippet.

Hydro Agri
Tlf. 22 43 21 00



S/48 AUTOMATISKE VANNINGSANLEGG



Rain Control

Styringsautomatikk

RAIN BIRD®

Spredere og ventiler



S/48 har mange års erfaring og er i dag Skandinavias ledende leverandør av automatiske vanningsanlegg.

S/48 utfører prosjektering, levering av komplette anlegg eller deleanlegg, service og instruksjon.

Ta kontakt med oss for nærmere informasjon.



SALG OG SERVICE I NORGE

O. Skaaret AS.

Postboks 229, 1371 Asker

Tlf: 66 90 12 91 Faks: 66 90 12 95

Vi gratulerer følgende golfkunder med valg av S/48

Arendal & Omegn golfklubb
Asker golfklubb
Ballerud golfklubb Bærum
Borre golfklubb Horten
Borregaard golfklubb Sarpsborg
Bærum golfklubb
Drøbak golfklubb
Elverum golfklubb
Grenland golfklubb Skien
Gumøy golfklubb Kragerø
Hauger golfklubb Oslo
Hemsedal golfklubb
Hillern golfklubb
Hof golfklubb
Karmøy golfklubb Skudenes
Kjekstad golfklubb Røyken

Kongsberg golfklubb
Larvik golfklubb
Losby golfklubb Oslo
Meland golfklubb Bergen
Narvik golfklubb
Nevjen golf Magnor
Onsøy golfklubb Fredrikstad
Oppdal golfklubb
Oppegård golfklubb
Oslo golfklubb Bogstad
Oustøen Contry club Oslo
Ransfjorden golfklubb
Sandnes & Sola golfklubb
Skei golfklubb Gausdal
Skjeberg golfklubb
Sarpsborg
Skoger golfklubb Drammen

Sola golfklubb
Sorknes golfklubb Rena
Stavanger golfklubb
Tyrifjord golfklubb
Østmarka golfklubb Ytre Enebakk
Øya golfpark Sarpsborg
Ålesund golfklubb

Hva får du ut

Bladanalyser brukes i første rekke som et ledd i kontroll og regulering av gjødslingsmengde, forteller Herbjørn Lysnes ved Planteforsks kjemiske analyselaboratorium på Holt i Tromsø. Holtlab gjennomfører årlig 55-60 tusen analyser av vann, jord og biologisk materiale.

Jordanalyser er det viktigste hjelpemidlet for alle type dyrkere i grøntanlegg, mener Lysnes. Bladprøvens funksjon er å supplere kunnskapen om jorda. Mens jordprøver må gjentas over lengre sikt for å følge utviklingen i vekstmediet, kan planteprover gjennomføres kontinuerlig for rask tilstandsvurdering.

– Planteprover kan vise om opptaket er som forventet utfra jordas pH og nærings-tilgang, sier Lysnes.

– Bladprøver av gress brukes oftest når banen har et problem man ikke har funnet ut av på annen måte. For eksempel når jordprøven ligger innenfor normalverdiene men gresset fortsatt skranter, supplerer Odd Andersen på Planteforsk Særheim i Rogaland.

Bladprøver er altså for driftsansvarlige som trenger nøyaktigst mulig opplysninger om grasets tilstand med hensyn til både makro og mikronæringsstoffer. Ventetiden før du får vite resultatet varierer med antall analyseparametre. En standard N,P,K,Ca-prøve som engangstilfelle får du igjen i løpet av en uke. Skal du vite alt tar det to uker.

– Men, sier Lysnes, – Vi prioriterer analyser som inngår i avtalte regelmessige testopplegg og kan levere svar med så kort frist som to dager.

Prøveserien kan strekke seg over hele vekstsesongen. Så snart det er gras, kan du grave opp en tust og sende inn.

TØRRSTOFF

Forskningssenteret for Skov & Landskab i Danmark har gjennomført tørrstoffveing på tre leirjordsbaner og tre sandjordsbaner. Hensikten var å si noe om hvordan tilveksten fordelte seg utover sesongen. Ikke uventet var tilveksten høyest i (finn faktablad) og lavest ved.....

– Tørrstoffprøver er en vanlig metode til



å bestemme tilveksten over en periode, bekrefter Lysnes.

Saftig gras er ikke nødvendigvis synonymt med sunt gras. Først når du står tilbake med en konkret mengde nitrogenforbindelser, mineraler og karbohydrater, vet du hva gresset har på lager. Lysnes ser ikke bort fra at gress med lik tørrstoffmengde kan inneholde ulike mengder av de tre komponenttypene. Selv med lik tilvekst kan ett grasareal være i bedre balanse enn et annet. Å tolke resultatene av fordelingen i tørrstoffet er ekspertarbeid, sier han.

Nitrogen er enkelt å forholde seg til. Andelen N i tørrstoffet forteller om næringstilgangen har vært som den burde.

– Det er verre med karbohydrater. Har trengs et større referansemateriale. Du må vite hva som er normalt og unormalt for den aktuelle grassorten. Det bør også tas flere prøver for å vurdere tilstand over tid, sier Lysnes.

Andersen på Særheim minner om at nitrogennormaler ikke er overførbare. Normalt N-nivå varierer bredt selv sorter

Nest etter fôrprodusenter er greenkeepere og banemestre de ivrigste til å sende inn bladprøver av gras til analyse. Hovedpoenget med bladanalyse er å finne ut litt mer enn man gjør fra en jordprøve.

TEKST: HANNE ISDAL

av en bladprøve?



imellom - du må vite hva som er godt nok for sorten som vokser i din bane! Ulike analysemetoder gir forskjellige tall i sluttrekka. Vær sikker på at du ikke sammenlikner med resultater fra andre metoder, oppfordrer Andersen.

Når det gjelder karbohydrater er disse plassert forskjellig i planter avhengig av om de klippes eller ikke. Både formskårne trær og regelmessig klippet gress «skjønner» at det ikke er spesielt hensiktsmessig å lagre store mengder opplagsnæring i skuddspisene. Energireserver og sykdomsforsvar trekkes tilbake. Derfor får man ikke et representativt bilde av karbohydrattilstanden i gras fra bladprøver alene.

– Det er viktigst at gras innehar ønsket nivå i vekstpunktet. Vil man vite noe om dette må hele planten med til analyse, påpeker Andersen.

KUN VED FORURENSING

Det er ikke nødvendig å gjennomføre rutinemessig analyse for tungmetaller. Analysen er mest aktuell på områder der

vekstmediet er iblandet slam. Analysen er i noen grad relevant der banen grenser til sterkt trafikerte veier. Tungmetallinnhold kan bestemme videre håndtering av grasavklipp. For eksempel blir avklipp fra veikanten i flere fylker betraktet som spesialavfall. I de tilfelle hvor klipper med sug benyttes, dumpes oppsamlet materiale rett på dynga. Avfallet er ikke tillatt brukt i kompost.

BARE SYK AV SOPP

Siden Planteklinikken til Statens Plantevern i Ås åpnet april 1999, har de gitt diagnose ut fra omlag 20 grasprøver fra norske golfbaner. Golfbanene er ledende kunder hittil, forteller Helen Myksvoll Sing, leder ved planteklinikken.

Sjefsgreengreperne vil vite hvilken sopp gresset lider av. Det finner planteklinikken oftest ut ved å isolere skadegjøreren og dyrke opp analyserbare mengder på kunstig medium. I løpet av en uke hvor soppen vokser under optimale forhold fastslår klinikken sopptypen.

– De fleste vet hva de skal gjøre når de får vite hvilken sopp de har, men er du i tvil kan vi gi anbefalinger om behandling, sier Myksvoll Sing.

Hun håper tilbudet ved klinikken blir bedre kjent etter presentasjonen på NGAs gresskurs i Bergen i januar.

Hva koster det?

■ Standard analyse NPKCa Holt
4-500 kroner

■ Analyse inkludert mikronæringsstoff Holt, inntil 1000 kroner

■ Prøve uten dyrking hos

■ Planteklinikken
300 kroner + moms

■ Prøve med dyrking
800 kroner + moms

– Vi har ikke fått spørsmål om skadedyr på gras, men vi vet at grasmidd kan være et problem. Selv om klubben skulle ha et mikroskop tilgjengelig er det ingen lekmannsaffære å artsbestemme midten. Vi har spesialistene som kan, reklamerer Myksvoll Sing.

Skal du sende en prøve til planteklinikken er det viktig å ta med mer enn dødt gress. Prøven skal tas i utkanten av den døde flekken, der soppen fortsatt er i vekst. Send med noe sykt og noe tilsynelatende friskt fra nærliggende torv. Rota skal følge med. Det er ikke nødvendig å sende prøver til etterkontroll for å få vite om du har tatt knekken på skadegjøreren. Følg din egen kunnskap eller klinikkens anbefalinger for bekjempelse. Dersom resultatet uteblir, er det bedre å skifte ut jorda og reetablere gress.

– Vi er generelt skeptiske til utstrakt bruk av plantevernmidler over lengre perioder. Man skal være bevisst at ikke alt kan bekjempes kjemisk, avslutter Myksvoll Sing.

Hvordan?

- Send flere planter med ulik grad av skade
- Ta med røtter.
Røtter og jord pakkes separat
- Pakk i flere lag avispapir, så plastpose
- Send prøven i eske så den ikke blir klempt i postgang
- Prøver med skadedyr i tett boks.
Husk nok «mat» til dyrene under transport
- Legg ved beskrivelse av omfang og symptomer
- Oppgi art, sort og geografisk opphav (import?)
- Oppgi benyttede plantevernmidler på plante og areal
- Husk eget navn, adr, tlf, fax og epostadresse.

Er TerraCottem fre

Hva har De Kuip Stadium (Feyenoord), Riverside Stadium (Middlesbrough) og Ewood Park (Blackburn) til felles? Mye, men ett av svarene er TerraCottem, et «jordforbedringsprodukt» som skal gi bedre grasetablering og rotvekst, samt bedre «kondisjon» og vitalitet hos graset. Her gjen-gis rapport fra befaring november 99 på tre baner i England, der produktet er brukt.

TEKST: MORTEN EIRIK ENGELSJORD
FOTO: MORTEN EIRIK ENGLESJORD
OG BJØRN KOLBERG

Det stilles større og større krav til norske sportsarealer, det være seg fotballbaner eller golfbaner. Ikke bare skal de benyttes fra påske til langt utpå høsten, de skal også være slitesterke og se pene ut i hele denne perioden. Komprimering av jorda, med dårlige vekst- og utviklingsmuligheter for grasrøttene, er et problem på mange sterkt belastede fotballbaner. Det medfører dårlig dreneringsevne. Fordi vi i Norge normalt har de våteste periodene om våren og høsten, må derfor sterkt tråkkutsatte grasarealer som fotballbaner, være bygd opp med en svært sandholdig vekstmasse. Det innebærer imidlertid store utfordringer å etable-



Prøvefelt med vasket formsand + 25 % fibermuld. (Tilsvarende ca. 3% org. materiale.) Bildet viser resultat med TerraCottem.

re og vedlikeholde gras på slike sterile vekstmasser. Ikke minst gjelder det gjødsling og vanning. Sand holder dårlig på tilført næring og massens evne til å lagre og holde på vann er svært begrenset. TerraCottem hevder å kunne løse dette, og et hvert produkt som kan avhjelpe i en slik situasjon, må vies den største interesse. For å få mer innsikt i hva dette produktet er og hva det står for, ble tre fotballbaner i England viet et besøk i begynnelsen av november.

VICARAGE ROAD, WATFORD FC

Mike Harbridge, en mye brukt banekonsulent i England, orienterte om rehabiliteringen av Vicarage Road. Banen var i tidligere tider som de fleste engelske baner, et «gjørmehøl» om vinteren/våren. I 1997-98 ble det bestemt at noe måtte gjøres, og banen ble rehabilitert. I korte trekk gikk dette ut på at de øvre 500 mm av jordlaget ble fjernet. Nytt drens-system ble installert, samtidig som et drenslag på 100 mm ble utlagt. Partikkelstørrelsen på drensmassen var en 6-10 mm grusfraksjon. Over drenslaget la de et 50 mm tykt «blinding layer» (partikkelfraksjon: 1-3 mm). Hensikten med denne oppbyggingen er å få inn noe finere masse i overgangen mellom drens-

masse og rotsonemasse, for å hindre partikkelvandring fra toppsjiktet og ned i drensjiktet. På den måten unngår man muligheten for tetting av sistnevnte. Deretter la de ut ren sand i 200 mm tykkelse, - og blandet denne med 50 gram TerraCottem per m² (tilsvarende 350 kg per bane) samt ca. 70 gram P2O5/K2O-gjødsel per m² av typen 0-20-20 (tilsvarende 500 kg per bane). Helt på toppen ble det lagt 100 mm «vekstmasse» (94 vekt-% sand + 6 vekt-% silt/leir). Dette sjiktet ble tilført 50 gram TerraCottem per m². Banen ble deretter sådd med en raigras/rødsvingelblanding (35 kg per 1000 m²), der rødsvingelen var av typen med lange utløpere (*Festuca rubra* var. *rubra*). Seks uker etter såing ble banen tatt i bruk. Mens fotballaktivitet pågikk, ble det hollandske armeringssystemet GrassMaster sydd inn i banen. Hele innsyingsprosjektet tok 5 1/2 uke. For å holde GrassMastern «oppreist» benyttet man seg av børsting i tiden etter anlegging. På tross av dette var det mange steder nesten umulig å få øye på kunstfibrene. Spillerne klager ofte på at GrassMaster-baner er altfor harde å spille på. I følge Mr. Harbridge blir en GrassMaster-bane mykere ved innblanding av TerraCottem.

Når det gjelder vedlikeholdsrutiner, og



TerraCottens vannabsorberende polymer suger opp 200 ganger sin egen vekt.

mtiden?



Prøvefelt med vasket formsand + 25 % fiber-muld. (Tilsvarende ca. 3% org. materiale.) Bildet viser resultatet uten TerraCottem.

Spesielt gjødsling, mente Mr. Harbridge at TerraCottem hadde bidratt til et bedre grasdekk på Vicarage Road. Vitaliteten i grasen var bedre enn for noen år tilbake. Det var ikke benyttet fosfor i sommersesongen. Det forklarte Harbridge med at banen er tilført mye fosfor som «grunngjødsel» i tillegg til at TerraCottem bidrar til å holde godt på den tilførte fosfornæringa. Noen har antydning at TerraCottem kunne fungere som toppdressingsmateriale, men det ble kontant tilbakevist. TerraCottem blir altså ikke tilført i vedlikeholdsfasen. Derimot ble banen vannet hver dag. Klippehøyden var 32 mm over det meste av banen, men 40 mm i målfeltet. Banen ble bare luftet med vertidren (faste tinder). Mr. Harbridge kunne videre fortelle at banen ble utsatt for ca 65 kamper per år. Fra og med seriestart i august og fram til 12. november 1999, hadde det blitt spilt 16 kamper på banen!

EWOOD PARK, BLACKBURN ROVERS FC

Banemester på Ewood Park, Steve Patrick, var klar i sin konklusjon: TerraCottem hadde spart klubben for masse penger. Gjødselforbruket hadde gått ned, vanningsrutinene hadde blitt halvert, og graskvaliteten hadde bedret seg etter at de blandet TerraCottem inn i vekstmassen. Tidligere gjødset Mr. Patrick hver 3. uke, - nå kunne det gå opptil seks uker før overgjødsling ble foretatt.

Banen hadde en litt annen oppbygging enn Vicarage Road. Over drengslaget (tykkelse: 50 mm) lå det et 150 mm tykt sandlag. På toppen var det 100 mm «vekstmasse» bestående av sand og leir/silt. I motsetning til på Vicarage Road, hadde man brukt 100 gram TerraCottem per m² i hvert

av de to øverste lagene.

Når det gjelder vedlikeholdsrutiner, og spesielt gjødsling, ble det heller ikke på Ewood Park benyttet fosfor i sommersesongen. Gjødseltyper som 5-0-10 og 3-0-8 ble tilført. Mr. Patrick hadde samme forklaring: I og med at mye fosfor er tilført som «grunngjødsel» i forbindelse med renovering, samt at man har store fordeler av den tilførte TerraCottem-mengden, ville behovet for fosforgjødsel være minimalt. Vanning ble foretatt etter behov. Men til banemesterens store forvilelse, han hadde «stallordre» om å vanne før kamp! Det kan opplyses om at grasdekket i dag består av mellom 60 og 70% tunrapp. Klippehøyden var 25 mm, noe banemesteren mente var 5 mm for kort. Målområdet hadde derimot høyere stubbing (35-40 mm). Banen ble luftet med vertidren fem ganger per år, og verken hullpipelufting eller toppdressing ble utført. Av andre interessante opplysninger, kan det nevnes at banen er uten overhøyde. Faktisk var det et ensidig fall mot nord!

Heller ikke Ewood Park hadde vært utsatt for noen voldsom slitasje. Siden oppstart i august hadde banen vært benyttet til 14 kamper og 4 treninger.

UPTON PARK, WEST HAM UNITED FC

På samme måte som Vicarage Road, er Upton Park en GrassMaster-bane som under rehabiliteringen for et par år siden ble tilført TerraCottem, og hvor det stedvis kunne være vanskelig å få øye på kunstfibrene. Spilleflatens kvalitet var upåklagelig. Basert på et visuelt inntrykk, nøler jeg ikke med å gi banen terningkast 6! Med en bruksfrekvens på 30 kamper siden juli, var det kanskje ikke annet å vente.

OPPSUMMERING

Bruken av TerraCottem som innblanding i vekstmassen er ikke spesiell for England eller Holland. Den kan sjølsagt overføres direkte til alle sportsarealer som er tenkt bygd opp med sandholdige vekstmasser, - også de vi planlegger i Norge. I forbindelse med nyanlegg/rehabilitering av fotballbaner og golfgreener/teesteder, vil TerraCottem kunne bidra til en raskere og bedre grasetablering. Med dypere og bedre rotvekst vil det kunne bety at banen raske-



re kan tas i bruk etter omlegging enn det som er tilfellet i dag. På grunn av sine egenskaper som gjødsel, «gjødsel-adsorberer» og «vannhusholder», vil også det framtidige gjødslings- og vanningsvedlikeholdet kunne bli mer ressursbesparende samtidig som det blir enda mer miljøvennlig.

Hva er TerraCottem

■ TerraCottem er en blanding av polymerer, lettøselig og langsomt virkende mineralgjødsel, organisk bundet næring, vekststimulerende stoffer og kiselsand.

■ En kilo TerraCottem inneholder:

- 48 gram nitrogen
- 9 gram fosfordioksid
- 29 gram kaliumdioksid
- 1,8 gram magnesiumoksid
- 20 milligram bor
- 50 milligram kobber
- 150 milligram jern
- 80 milligram mangan
- 20 milligram molybden
- 20 milligram sink

■ Næringsstoffene utgjør 10,5 prosent av TC

■ Vannabsorberende petroleumderivat = polymerer 39,5 prosent

■ Bindemidler 49,75 prosent

■ Vekststimulerende bestanddeler (stivelse, proteiner, vitaminer) 0,25 prosent

■ pH-verdi 6,8

■ tetthet 1150 kg/m³

Det daglige vedlike

Uansett alle arkitektoniske finesser, kan det ikke understrekes nok at det folk husker best etter en runde, er kvaliteten på greenene. Banens ry står og faller med dem, så før du utsetter et eneste gressstrå for klipperen bør du sikre at utstyret har gjennomgått VIP-behandling (Very Important for Putting).

Vedlikehold må skje etter faste høyfrekvente rutiner, ikke bare når tiden strekker til. Alt daglig vedlikehold av arbeidsmaskiner bør skje umiddelbart etter avsluttet arbeide, hver dag!

Stadig flere klubber tar seg råd til hel-tidsansatt mekaniker. Uansett om din klubb har egen maskinansvarlig eller om du kaller inn folk fra forhandleren, trenger vedkommende å kunne mer enn å «mekke». Det kreves en forståelse for gress, hvordan veksten påvirkes av klipping og en golfspillers øye for greenkvalitet.

Sjefsgreenkeeperen har ansvar for at de ansatte kjenner klippeutstyret før maskinene sendes ut på banen. Selvsikkerheten er ikke alltid på topp hos nyansatte, så det er viktig at opplæring skjer i et tempo som minimerer faren for feilbruk. Start med midlertidige greener eller på treningsfelt. Fremgangen sikres best ved å jobbe i to-spenn med en erfaren greenkeeper; en som kan forklare forskjellen mellom optimal og middelmådig klipp og gi tips om hvordan «ferskingen» unngår feil i utførelsen.

Når alle medarbeidere har kompetanse er det lett å oppnå gode klipperesultater hver gang. Utgangspunktet er å forstå at alt

utstyr i daglig bruk etterhvert blir utslitt. Uansett arbeidspress, må derfor alle brukere følge tretrinnsrutinen; Stopp. Se over. Lytt.

«STOPP»

I praksis betyr dette å ikke starte maskinen uten å være sikker på at den er godt nok istand til å gjøre jobben. Det daglige oversyn (visual check) bør omfatte inspeksjon av klippevinner og underkniver. Kontroller om bladene har små bulker, kutt, sløve områder, om bladene er bøyd, kort sagt alle typer skader maskinen kan ha blitt utsatt for under klipping eller transport.

«SE OVER»

Det er flere ting å se etter mens maskinen står stille. Ta fatt i hvert klippeblad. Prøv å bende lett på bladene for å kontrollere om delen er på vei til å løsne. Sjekk drivstofftilførselen. Ledninger som drypper olje eller drivstoff eller unormalt synlig smørefett er tegn på at noe er galt. Ikke tilat bruk av maskiner under pari.

SE OVER UTE

Gå av maskinen og inspiser greenen før du kjører utpå. Vær oppmerksom på nedfall, stein, skopigger og mynter spillerne kan ha brukt som ballmarkering. Sveip over hele overflaten med nylonrake eller annet egnet redskap.

«LYTT»

Motorlyden kan fortelle mye om mulige feil. Det samme gjelder klippeaggregatet. Når motoren går over fra maling til brøl bør du sjekke slitedelene. Hvis aggregatet høres annerledes ut enn vanlig, summer med en annen frekvens kanskje, kan det dreie seg om dårlig kontakt mellom topp- og bunnbladene. Et riktig justert og slipt aggregat gir nesten ikke lyd fra seg. Hvis lyden tiltar kan dette også bety at vinnen har for god kontakt med underkniven og varmegang klan bli et resultat.

Mens ørene er igang bør du kaste noen blikk over klipperesultatet bak deg. Både høyere tuster og skalpert torv viser behov

for finjustering. Maskiner med oppsamler bør tømmes for gressbeholderen blir full. Tyngden i avklippet kan påvirke klippersultatet relativt sterkt.

SKIFT OFTE NOK

De fleste maskinhåndbøker legger vekt på bruk av produsentens egne filtere. Hverken filter- eller oljeskift er noe å skyve på; det er å kaste terning med katastrofen! Produsentene hevder også viktigheten av perfekt tilpassning mellom topp og bunnblad.

SLIPPER IKKE SLIPING

Samsvar mellom vinne og underkniv krever jevnlig skjerpning fra en erfaren slipper. Du kan slipe hver fjortende dag på fast basis, men det kan også være nødvendig å slipe underkniven i forbindelse med justeringer etter toppdressing. Den rådende metoden idag er å bruke finmalt slipepasta mot klippevinnene mens de roterer sakte baklengs, såkalt «backlapping». Det skal gi skarpest egg, men ikke så skarp at gresset barberes. «Backlapping» er en daglig rutine etter vask av maskinen. Alle moderne sylinderklippere har funksjonen med sakte baklengsrotasjon innebygget.

VELG RIKTIG BLAD

Kravene til klipperesultatet bestemmer hvilken underkniv du velger. Jo lavere klippehøyde, jo tynnere må bladet være. Maskinen fungerer best med deler fra merkefabrikanten, som oftest leveres de i spesialherdet stål. Kontroller for fabrikkasjonsfeil eller transportskader før du monterer nye kniver.

SLIPING AV VINNEBLAD

Toppform for hver enkelt del i klippevinnen er like viktig som finjusterte nyslipete bunnblader. Bladene i vinnen utsettes for hardt press gjennom sesongen. De kan presses innover slik at enheten krymper. Dette kan du motvirke ved en runde i automatisk roterende sliper. Gå over manuelt i etterhånd og jevn ut eventuelle bulker. Sliping av klippeaggregater utføres sjeldnere enn backlapping, men alltid straks etter

holdet



skade. Dette krever at man enten har en slipebenk selv, eller leier tjenesten av andre.

INTET NYTT

Hvis ingenting av det du har lest hittill overrasker deg er du på god vei. Artikkelen handler nettopp om faste rutiner. Vedvarende klippekvalitet oppnås bare ved perfekt samsvar i klippeaggregatet. Mange greenkeepere sverger til «avis-metoden». Den går ut på å plassere en brettet avisside mellom topp og bunnbladet. Virker alt som det skal blir avisen kuttet øverst, mens det bukles til en liten fold i bunn. Bruk denne testen før du tar maski-

nen i bruk! En tilsvarende metode, anbefales av Tor Senstad; Når man har backlappet og justert kniven, skal to lag papir fra telefonkatalogen legges i mellom mens man roterer vinnen for hånd: et ark skal klippes, det andre skal være helt.

KLIPPEHØYDE

Høydeinnstillingen skal sjekkes daglig. Først kontrollerer du at ruller og sylindre er uskadet og fri for slark. Juster disse før du ser på høyden. Underkniven skal være i vater - noe du sjekker både før og etter tilstrimming. Grunnen til dette er at strimmingen kan føre til bevegelse i bladet. Klippehøydekontroll skal ikke skje direkte

etter klipping. Vent til utstyret er kaldt.

Golfskribenten Bernard Darwin skrev en gang «We ought not to regard the putting green as a kind of lucky bag out of which we may draw a good or bad putt by mere chance». Moderne teknologi og fornuftig greenkeeping gjør oss istand til å eliminere tilfeldighetenes spill: Rutinemessig vedlikehold gjør at vi ikke trekker på måfå men ender med fullt hus hver gang.

**OVERSATT AV HANNE ISDAL FRA
THE LEARNING EXPERIENCE-SPALTEN I
GREENKEEPER INTERNATIONAL.
FAGKORREKTUR VED TOR SENSTAD**

AS SR/BR avd. Geopro

Torsgt. 36, N-4602 Kristiansand
Tlf: 38 14 90 21 Faks: 38 14 90 11
Mobil: 90 13 98 09 E-post:
Att: Torgeir Ropstad

Forhandler av: Netlon Advanced Turf gressarmering, Fiberduk, jordarmering, Tensar geonett, asfaltarmering, erosjonssikring, GeoMur skråning & voller, drensprodukter, membraner, toalettløsninger.

Bjørn O. Hanche

Baggerødgt. 12, N-3182 Horten
Tlf: 33 04 61 25 Faks:
Mobil: 94 15 25 95 E-post:
Att: Bjørn O. Hanche

Golfbanebygging, graving og planering, transport, steingjerder og steinplukking. Ref. Borre golfbane og Fritzøe Gård golfbane

Eik & Hausken Oslo AS

Potboks 56, N-0614 OSLO
Tlf: 22 32 30 45 Faks: 22 32 37 05
Mobil: 94 34 31 59 E-post:
Att: Tore Jacobsen

Forhandler av: Gressklippere, traktorer, toppdressere, luftere, sprøyter, løvutstyr, flis-huggere, tilhengere, jordfresere, grøfteutstyr.

Felleskjøpet Øst Vest

Postboks 3344 Holstad, N-1402 Ski
Tlf: 64 97 53 00 Faks: 64 97 53 50
Mobil: 95 02 98 80 E-post:
Morten.Engelsjord@fkostlandet.no
Att: Morten Eirik Engelsjord
Forhandler av: Spesialblandinger frø, gjødsel, plantervern, veksttorv, drensrør.

Gress-service 90 AS,

Vestfjordvn. 66b, N-3142 Vestskogen
Tlf: 33 32 36 88 Faks: 32 13 42 33
Mobil: 90 68 44 35 E-post:
Att: Knut Johnsrud

Forhandler av: Nasjons-/klubbflagg, køsystemer, bagsskap, klubbhusmatter, gummiplater, beskyttelsesnett, utleietraller, rangeballer, ClubCar, utslagspaller/matter, skilt/info-tavler, tremøbler, gjenvinningsbeholdere, baneutstyr, hullborsliper, sperringer, verneutstyr, arbeidsklær. Førsteklasses kvalitetsprodukter.

Hako Ground & Garden AS

Pb. 255 Leirdal, N-1011 OSLO
Tlf: 22 90 77 60 Faks: 22 90 77 70
Mobil: 90 91 24 40 E-post: hako@hako.no
Att: Tore Syversen

Forhandler av: Toro spesialklippere for golf, sylindrer- og rotasjonsklippere, Hako rengjøringsmaskiner.

Hillevåg S & G Service AS,

Kvalebergsvn. 21, N-4016 Stavanger
Tlf: 51 58 97 15 Faks: 51 88 34 32
Mobil: 92 01 29 69 E-post:
Att: Gunnar Tveit

Forhandler av: Ransomes, Cushman, Ryan, Brouwer, Westwood, Mountfield, Sisis.

Ivar Ihlen's Maskinverksted,

Kongeveien 49, N-1412 Sofiemyr
Tlf: 66 80 55 50 Faks: 66 80 55 52
Mobil: 94 48 44 69 E-post:
Att: Ivar Ihlen

Forhandler av: Ransomes, Perruzzo, Gamberini, Mott, Cushman, Ryan, Steiner, Sisis, Allen og Bolens.

Nittedal Torvindustri AS,

Gaustadgt. 12, N-1482 Nittedal
Tlf: 67 07 11 30 Faks: 67 07 28 83
Mobil: 94 24 31 01 E-post:
Att: Hans Ording

Forhandler av: Veksttorv, dresstorv, torv for greenoppbygging m.v. Patentert taktov, langtidsvirkende gjødsel, barkprodukter

O. Skaaret AS

Postboks 229, N-1372 Asker
Tlf: 66 90 12 91 Faks: 66 90 12 95
Mobil: 90 10 57 15 E-post:
Att: Per Ottar Skaaret

Golfbanebygging, vanningsanlegg, gre-enkeeping på kontrakt, produksjon vekstsand.

Park & Golfmaskiner AS

Sam Eydes vei 5b, N-1412 Sofiemyr
Tlf: 66 81 33 00 Faks: 66 80 61 94
Mobil: 90 78 07 97
E-post: sveinhaug@online.no

Att: Svein Haug
Forhandler av: Jacobsen gressklippere, Atco, National, Turfco. Green-Line gjødsel. Bag Tags (Medlemsbrikker)

Reinhardt Maskin AS

Hvamvn. 2, N-2013 Skjetten
Tlf: 63 84 62 30 Faks: 63 84 21 00
Mobil: 91 78 79 33 E-post:
Att: Øystein Grasmø

Forhandler av: John Deere gressklippere, bunkerraker, transportere. Charterhouse toppdresser- og gressbehandlingsutstyr. Amazone vertikalskjerere. Vertidrain og Vertiseed.

S/48 Vanningsanlegg - O. Skaaret AS

Postboks 229, N-1372 Asker
Tlf: 66 90 12 91 Faks: 66 90 12 95
Mobil: 90 10 57 13 E-post:
Att: Sigurd Skaug

Forhandler av: Rain-Bird vanningsanlegg. Salg - service - montering
www.s48.se - www.Rainbird.fr



Sand-Andersen

Postboks 188, N-1441 Drøbak
Tlf: 64 93 00 14 Faks: 64 93 08 63
Mobil: 90 16 00 47 E-post:
sand.andersen@online.no
Att: Rune Andersen

Forhandler av: Greensand, bunkersand,
dress-sand. Med eller uten torv og kompost.
All sanden er vasket og støvfri.

Titlestad & Sjulstad Ans

Jordet 3, N-3267 Larvik
Tlf: 33 18 12 20 Faks: 33 18 65 70
Mobil: 94 28 23 31 E-post:
Att: Kjetil Titlestad

**Stein-, jord- og plantearbeider.
Golfbaner.**

VVS Comfort AS

Tunveien 14, N-1820 Spydeberg
Tlf: 69 83 85 85 Faks: 69 83 82 75
Mobil: 94 22 30 44 E-post:
Att: Gunnar Grimeland

Forhandler av: Toro automatiske vannings-
anlegg

Wam Traktorservice

Ringeriksveien 342, N-3408 Tranby
Tlf: 32 85 14 86 Faks: 32 85 22 17
Mobil: 90 72 80 19
E-post: wan-tra@online.no
Att: Arild Wam

Forhandler av: Toro klippere og utstyr,
spesialhengere, kompakttraktorer,
landbruksutstyr..

Østfold Gress AS

Rød Gård, N-1570 Dilling
Tlf: 69 26 60 50 Faks: 69 26 60 57
Mobil: 94 28 60 23 E-post:
Att: Jonny Trandem

Forhandler av: Sportsplen og greengress
av krypkvein

Bestilling av plass i FIRMAGUIDEN:

ScandMedia AS
v/Alexander deBruck,
Postboks 2531 Solli, 0202 OSLO
Tlf: 22 92 58 05 Faks: 22 92 58 01
E-post: alexander@scandmedia.no
Fra juni 2000 på:
www.scandmedia.no/gressforum



Blir graset like grønt for alle?

En vakker plen er et kvalitetsstempel enten det gjelder hagen, parken, golfbanen eller fotballanlegget.

Vedlikeholdet betyr mye, men grunnlaget ligger i frøet. Ikke alt som selges er like velegnet til å tåle norsk klima. Felleskjøpet satser på kvalitetsfrø av sorter utprøvd

under norske forhold, og våre plenfrøblandinger er det beste som kan skaffes.

Som kunde hos Felleskjøpet får du kompetanse og erfaring med på kjøpet. Våre fagfolk på grøntanlegg hjelper deg gjerne med tips og råd som valg av frø.

Telefon: 64 97 53 00
Postboks 3344
1402 SKI



Felleskjøpet Øst Vest